

Rapportage Sociaal Domein

Eerste kwartaal 2025

April 13, 2025

Rapportage Sociaal Domein

Eerste kwartaal 2025

Voor u ligt de eerste Rapportage Sociaal Domein van 2025. We hebben afgesproken dat we vier keer per jaar een rapportage aanbieden over de ontwikkelingen in het Sociaal Domein, zowel wat betreft het aantal cliënten als de kostenontwikkeling. Zo houden we grip op de situatie.

Daarnaast rapporteren we over de voortgang van de ombuigingsmaatregelen die in december 2024 zijn aangekondigd. In deze rapportage blikken we ook terug op 2024 en vergelijken we de gegevens met voorgaande jaren. Zo ontstaat een beeld van de verschillende trends binnen jeugd, Wmo en bestaanszekerheid. In de komende rapportages zullen we steeds beoordelen of deze trends structureel van aard zijn of dat er veranderingen optreden.

De belangrijkste conclusies uit deze rapportage zijn als volgt:

Eerste successen met normaliseren: met de ombuigingen zetten we in op normaliseren. Dit houdt in dat we meer balans aanbrengen tussen informele ondersteuning (welzijn, voorliggende – voor iedereen beschikbare – voorzieningen) en geïndiceerde zorg en ondersteuning, zoals jeugdzorg, bijstand en huishoudelijke hulp. Zo houden we de zorg beschikbaar voor die inwoners die niet zonder kunnen. Bij jeugd hebben we inmiddels de eerste ervaring opgedaan met het normaliseren. We zien dat in onze gemeente de kosten dalen, terwijl deze in andere gemeenten in onze regio nog steeds stijgen. Met de ombuigingsvoorstellen die we doen, zetten we de volgende stappen in het normaliseren. We zorgen voor een groter aanbod van algemene, voorliggende voorzieningen en starten met een werkwijze voor onze toegangsorganisaties die de zorg voor die inwoners die niet zonder kunnen (zo goed mogelijk) garandeert. Met het Strategisch Beleidskader Sociaal Domein, dat in juni ter besluitvorming wordt voorgelegd, werken we het normaliseren verder uit.

Gevolgen van vergrijzing en krapte op de arbeidsmarkt: Het aantal aanvragen voor ondersteuning bij de Wmo neemt jaarlijks toe met ongeveer 200. Bovendien zijn de aanvragen complexer van aard. Door de krapte op de arbeidsmarkt zijn er minder consultants en zorgmedewerkers beschikbaar, waardoor wachtlijsten ontstaan. We investeren daarom in extra medewerkers om de wachttijd beperkt te houden. We hebben echter geen invloed op wachtlijsten bij zorgaanbieders. Omdat ervaren personeel schaars is, ontstaan er af en toe toch wachtlijsten. We doen er alles aan om de wachttijd zo kort mogelijk te houden.

Kort geleden behandelde u het Beleidsplan Schuldhulpverlening, waarin de actuele cliëntaantallen zijn opgenomen. Daarom staan we daar in deze rapportage niet bij stil. Momenteel bespreken we het jaarverslag van Patijnenburg, waarin de actuele stand van zaken over inburgering is opgenomen. U wordt daar nader over geïnformeerd.

Carlieke van Staalduinen

Inhoud

1. JEUGD.....	3
ALGEMEEN	3
KOSTEN.....	3
2. WET MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING (Wmo).....	4
3. WET MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING (Wmo).....	5
STIJGEND AANTAL GEBRUIKERS.....	5
WACHTLIJSTEN	5
4. BESTAANSZEKERHEID	9
ONTWIKKELING	9
LOKALE LOONKOSTENSUBSIDIE	9
PATIJNENBURG	9
5. OMBUIGINGEN SOCIAAL DOMEIN.....	11
NORMALISEREN	11

1. Jeugd

Algemeen

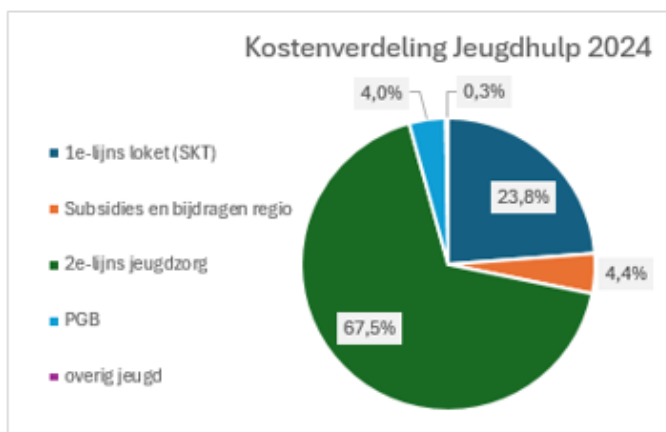
Jeugdzorg is bedoeld voor kinderen en jongeren tot 18 jaar die zorg of hulp nodig hebben bij het verminderen, stabiliseren, behandelen en omgaan met psychische problemen, gedragsproblemen, en opvoedingsproblemen. De Jeugdwet heeft als doel het versterken van het probleemoplossend vermogen van kinderen, jongeren, hun ouders en hun sociale omgeving. Het bevordert de opvoedvaardigheden van ouders en het opvoedkundig klimaat binnen gezinnen, scholen en wijken. Daarnaast richt de wet zich op preventie en vroeg signalering, zodat problemen tijdig worden aangepakt. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Jeugdwet. Dit betekent dat zij moeten zorgen voor voldoende en toegankelijke jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Gemeenten hebben een jeugdhulpplicht, wat inhoudt dat zij verplicht zijn om jeugdhulp te bieden aan kinderen en jongeren die dit nodig hebben

Kosten

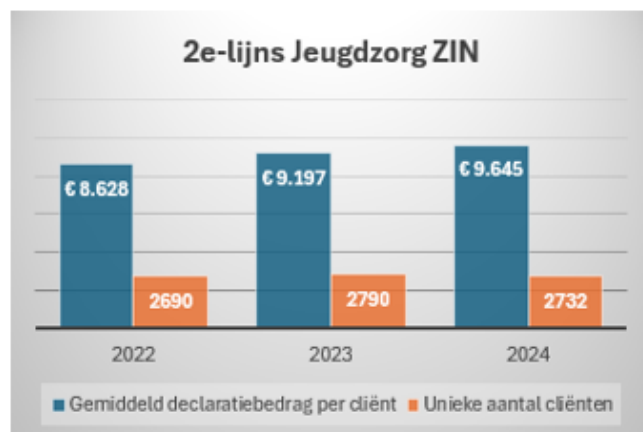
Twee derde van de kosten voor jeugdhulp gaat naar gespecialiseerde jeugdzorg. Het aantal jongeren dat in 2024 deze zorg ontving, is gedaald ten opzichte van 2023. Deze daling is zichtbaar in verschillende gebieden. Het aantal jongeren in verblijf, de duurste vorm van zorg, is stabiel gebleven. Uit de cijfers blijkt dat 4% van de cliënten verantwoordelijk is voor 42% van de kosten (110 cliënten kosten samen 10,9 miljoen euro).

Normaliseren

Binnen de ambulante jeugdhulp is de daling voor ongeveer twee derde te danken aan producten binnen het normenkader. Sinds de handhaving van dit kader op begeleidingsproducten is er een duidelijke afname in het aantal cliënten, verlengingen en ingezette eenheden. Vergeleken met de regio laat alleen Westland op alle parameters een daling zien ten opzichte van 2023. In 2025 zal blijken of deze trend doorzet en of de uitbreiding van het normenkader op JOH-producten dezelfde trend laat zien.

FIGUUR 1: KOSTENVERDELING JEUGDHULP WESTLAND

FIGUUR 2: GEMIDDELD DECLARATIEBEDRAG PER CLIËNT EN AANTAL UNIEKE CLIËNTEN (BRON: PBI)

Producten normenkader begeleiding Westland									
Gemeente	kosten			unieke cliënten			aantal eenheden		
	2023	2024	2024	2023	2024	2024	2023	2024	2024
Delft	8.336.743	8.822.699	5,8%	705	771	9,4%	87.073	86.884	-0,2%
Leidschendam-Voorburg	5.576.422	6.814.225	22,2%	443	447	0,9%	57.297	67.807	18,3%
Midden-Delfland	1.026.207	1.092.786	6,5%	94	90	-4,3%	10.194	9.827	-3,6%
Pijnacker-Nootdorp	2.615.196	2.940.530	12,4%	243	250	2,9%	27.202	27.192	0,0%
Rijswijk	4.254.591	5.086.756	19,6%	394	421	6,9%	43.129	48.814	13,2%
Wassenaar	929.943	1.187.871	27,7%	84	80	-4,8%	9.281	11.203	20,7%
Westland	7.333.806	6.949.811	-5,2%	733	703	-4,1%	75.006	65.053	-13,3%
Zoetermeer	15.775.263	19.193.841	21,7%	1.165	1.230	5,6%	170.005	196.855	15,8%
Grand Total	45.848.171	52.088.518	13,6%	3.861	3.992	3,4%	479.187	513.636	7,2%

Gemeente	kosten per cliënt per periode			Gemiddeld volume per cliënt per periode		
	2023	2024	2024	2023	2024	2024
Delft	985	954	-3,2%	123,51	112,69	-9%
Leidschendam-Voorburg	1.049	1.270	21,1%	129,34	151,69	17,3%
Midden-Delfland	910	1.012	11,2%	108,45	109,18	0,7%
Pijnacker-Nootdorp	897	980	9,3%	111,94	108,77	-2,8%
Rijswijk	900	1.007	11,9%	109,46	115,95	5,9%
Wassenaar	923	1.237	34,1%	110,49	140,04	26,7%
Westland	834	824	-1,2%	102,33	92,54	-9,6%
Zoetermeer	1.128	1.300	15,2%	145,93	160,05	9,7%
Grand Total	990	1.087	9,9%	124,11	128,67	3,7%

TABEL 1: KOSTENONTWIKKELING WESTLAND IN VERGELIJKING MET DE REGIO

monitoring begeleidingsproducten normenkader	t/m Q4 2024	t/m Q4 2023	verschil	verschil %
Aantal cliënten	703	733	-30	-4,1%
Aantal aanbieders	48	41	7	17,1%
Aantal verlengingen	114	179	-65	-36,3%
Gedecclareerde bedragen	€ 6.949.811	€ 7.333.806	€ -383.995	-5,2%

monitoring producten ZIN excl begeleiding normenkader	t/m Q4 2024	t/m Q4 2023	verschil	verschil %
Aantal cliënten	2465	2511	-46	-1,8%
Aantal aanbieders	117	111	6	5,4%
Aantal verlengingen	471	475	-4	-0,8%
Gedecclareerde bedragen	€ 19.401.622	€ 18.326.205	€ 1.075.417	5,9%

TABEL 2: MONITORING NORMENKADER, BRON: POWERBI JEUGD 2^E-LIJS ZIN

n
n

3. Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Deze wet verplicht gemeenten om ondersteuning te bieden aan inwoners die zelfstandig willen blijven wonen en actief willen deelnemen aan de samenleving. De Wmo omvat verschillende vormen van hulp en ondersteuning, zoals begeleiding, dagbesteding, huishoudelijke hulp, en aanpassingen aan de woning

Stijgend aantal gebruikers

Door de vergrijzing is er een groeiend aantal inwoners dat een beroep doet op ondersteuning. We verwachten dat het aantal inwoners in leeftijd van 75 jaar of ouder de komende twintig jaar verdubbeld en dat de groep inwoners van tachtig jaar of ouder zelfs gaat verdrievoudigen (bron: Companen, in opdracht van gemeente Westland, 2020). Veel aanvragen zijn bovendien complexer omdat ook het aantal aan ouderdom gerelateerde ziekten toeneemt. Zo verdubbelt in korte tijd het aantal inwoners met dementie (van 1.800 in 2018 naar 3.700 in 2030, bron: DSW). Hoewel niet alleen ouderen gebruik maken van de Wmo, is het wel een belangrijk aandeel ervan. We zien de gevolgen van de vergrijzing concreet terug in het stijgend aantal cliënten (tabel 3). Grote verschillen in de tabel ontstaan om de volgende redenen:

- Ontmoetingcentra: de sterke daling van het aantal cliënten is het gevolg van een andere wijze van het organiseren van deze ondersteuning. Ontmoetingscentra zijn (grotendeels) een voorliggende voorziening geworden, wat inhoudt dat er geen aanvraag voor hoeft te worden ingediend. Daardoor komen cliënten ontmoetingscentra niet langer voor in deze tabel;
- Was verzorging: bij de vorige regionale inkoop Wmo is ervoor gekozen om het wasproduct los te koppelen en als los product te beschikken. Dit maakte het voor gemeenten mogelijk om een aparte was- en strijkservice te beginnen. In de raadsinformatiebrief van eind december 2024 (Ombuigingen Sociaal Domein) is een pilot voor onze gemeente aangekondigd voor nieuwe cliënten.

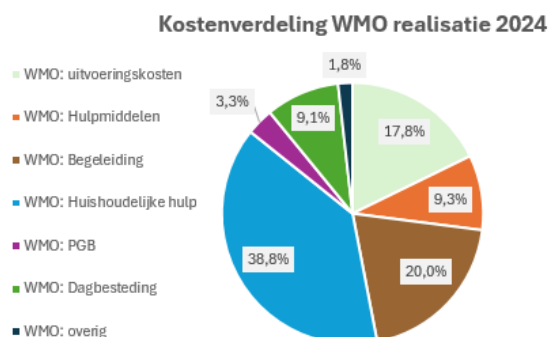
Wachlijsten

Omdat steeds meer inwoners een aanvraag doen en deze aanvragen steeds complexer worden, ontstaan er wachlijsten. Dit probleem wordt verergerd door de krapte op de arbeidsmarkt, waardoor het moeilijk is om ervaren consulenten aan te trekken. Hierdoor heeft onze gemeente, net als 80% van de Nederlandse gemeenten, te maken met lange wachttijden. We hebben geïnvesteerd in extra personeel en capaciteit voor onze toegang. Dit heeft ertoe geleid dat de wachlijsten, zeker in vergelijking met omliggende gemeenten, relatief beperkt zijn gebleven. Begin 2025 was de wachttijd tot het laagste punt in anderhalf jaar gedaald (figuur 5). Helaas zien we nu dat de wachttijd weer toeneemt. Daarom nemen we onmiddellijk maatregelen, zoals het aannemen van extra personeel. We moeten er echter rekening mee houden dat beginnend personeel inwerktijd nodig heeft, wat ook tijd kost van meer ervaren personeel. Door de hoge werkdruk ligt het ziekteverzuim bovendien relatief hoog.

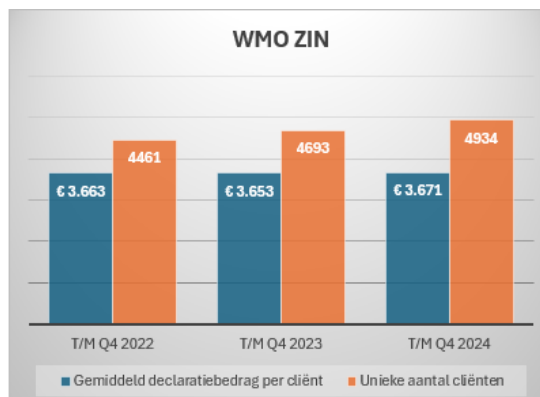
De krapte op de arbeidsmarkt heeft overigens brede gevolgen voor de zorg in ons land. Ook zorgaanbieders hebben moeite om personeel te vinden. Het gevolg is dat, zelfs als wij inwoners een korte wachttijd bieden, zij opnieuw op een wachtlijst terechtkomen bij de zorgaanbieders. Een voorbeeld hiervan is Ondersteuning en Regie bij het Huishouden (ORH, huishoudelijke ondersteuning). Van de 15 zorgaanbieders die actief zijn in Westland, hebben er zes een aanmeldstop (in januari 2024 waren dit er twee). Zes aanbieders hebben een wachtlijst van maximaal twee weken. Bij de overige aanbieders varieert de wachttijd van 2 tot 12 weken.

In de volgende rapportage zullen we de voortgang bespreken.

FIGUUR 3: KOSTENVERDELING WMO WESTLAND
(BRON: COGNOS)

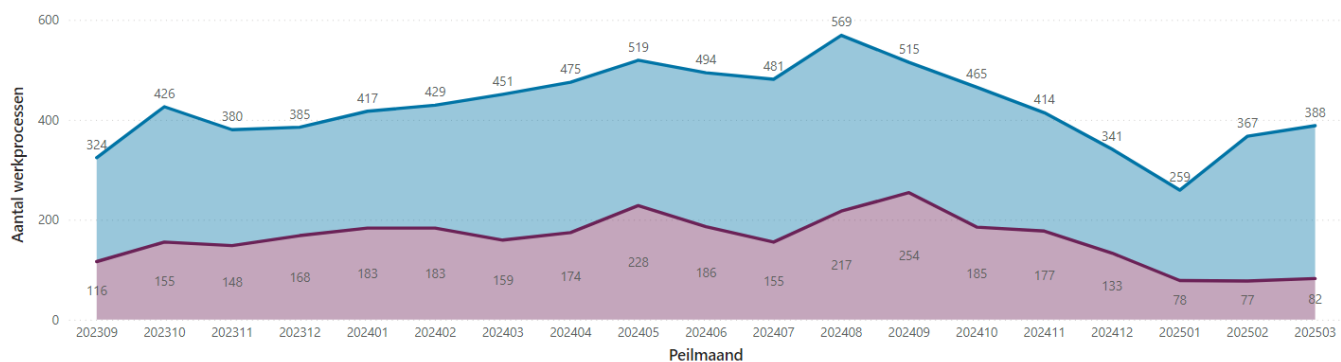
Figuur 4: Gemiddeld declaratiebedrag per cliënt en
aantal unieke cliënten (Bron: PBI)

Begeleiding (unieke cliënten)	2022	2023	2024
SPF	776	888	959
Financiën	236	202	185
Gezondheid	169	168	148
Daginvulling	144	139	140
Huisvesting	59	61	54
Begeleiding individueel (doofblinden)	4	3	5
Begeleiding vervoer	148	31	39
kindzorg	0	1	1
Maaltijdvoorziening	11	8	4
Ontmoetingscentra	189	13	30
Totaal unieke cliënten	1027	969	1055
gedecclareerd bedrag	€ 6.031.043	€ 5.215.105	€ 5.761.708
ORH (unieke cliënten)	2022	2023	2024
Trede 1	25	13	10
Trede 2	263	214	178
Trede 3	1079	391	395
Trede 4	918	1412	1385
Trede 5	460	862	1163
Extra ondersteuning	67	53	45
Basisvoorziening	109	68	46
Wasverzorging	1	998	1007
Totaal unieke cliënten	2650	2815	3015
gedecclareerd bedrag	€ 8.084.359	€ 9.206.898	€ 9.979.289

TABEL 3: BESCHIKTE ZORG IN DE WMO

Aantal meldingen nog niet gekoppeld aan consulent

● Aantal meldingen zonder consulent > 42 dagen ● Totaal aantal meldingen niet gekoppeld aan een WMO consulent

	202310	202311	202312	202401	202402	202403	202404	202405	202406	202407	202408	202409	202410	202411	202412	202501	202502	202503
# meldingen zonder consulent > 42 dagen	155	148	168	183	183	159	174	228	186	155	217	254	185	177	133	78	77	82
totaal # meldingen zonder consulent	426	380	385	417	429	451	475	519	494	481	569	515	465	414	341	259	367	388
%Wachttijst	36 %	39 %	44 %	44 %	43 %	35 %	37 %	44 %	38 %	32 %	38 %	49 %	40 %	43 %	39 %	30 %	21 %	21 %

FIGUUR 5: WACHTTIJDEN WMO

4. Bestaanszekerheid

De Participatiewet heeft als doel om meer mensen aan het werk te krijgen, inclusief mensen met een arbeidsbeperking. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het ondersteunen en begeleiden van deze doelgroep naar betaald werk. In onze gemeente voert Patijnenburg deze opdracht uit. Gemeenten moeten ook zorgen voor loonkostensubsidies, beschut werk en re-integratieactiviteiten. Verder zijn zij verantwoordelijk voor het vaststellen van het recht op bijstand en de hoogte ervan, evenals het verstrekken van bijzondere bijstand waar nodig. Naast bijstand kan dat ook bestaan uit een regeling uit het Minimabeleid.

Ontwikkeling

De hogere kosten van het Minimabeleid in 2023, ter waarde van 3 miljoen euro, zijn veroorzaakt door de energietoeslag. Het aantal cliënten dat een algemene bijstandsuitkering ontvangt, is in 2024 met 56 gestegen ten opzichte van 2023. Het aantal cliënten waarvoor loonkostensubsidie is betaald, is nagenoeg gelijk gebleven.

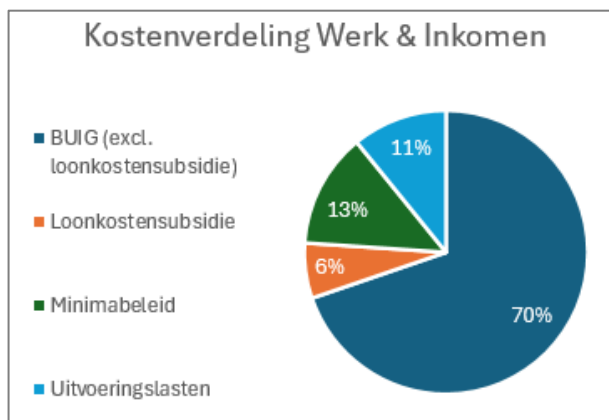
Het aantal cliënten dat minder dan 24 maanden een Algemene bijstand, IOAW of IOAZ ontvangt (het zogenaamde granieten bestand), is in 2024 nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van 2023. In het beleidsplan Schuldhulpverlening, dat in maart van dit jaar in de commissie Maatschappelijke Ontwikkeling is besproken, zijn de actuele gegevens opgenomen en onderbouwd. In de volgende rapportage gaan we verder in op de ontwikkelingen in de schuldhulpverlening.

Lokale loonkostensubsidie

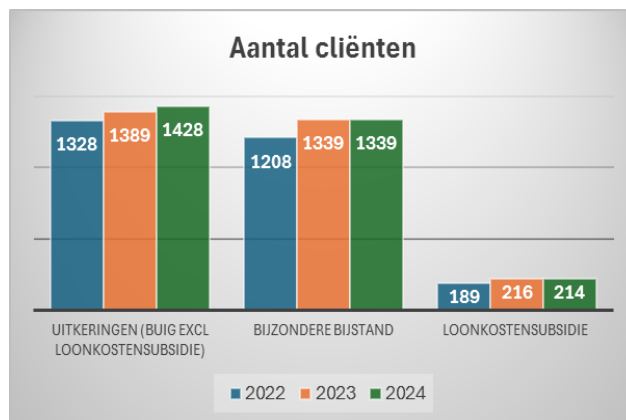
Gemeenten hebben naast de loonkostensubsidie van de Participatiewet ook mogelijkheden om andere vormen van loonkostensubsidie als voorziening aan te bieden. Dit doen we in de gemeente Westland ook. Wij kiezen ervoor om specifieke doelgroepen te ondersteunen om ervoor te zorgen dat hun afstand tot de arbeidsmarkt verkleint. Deze voorziening biedt ons de ruimte om meer maatwerkoplossingen te bieden. We blijven dit instrument inzetten en met de komst van de nieuwe re-integratieverordening willen we dit nog effectiever inzetten.

Patijnenburg

Met de invoering van de Participatiewet is stapsgewijs een bezuiniging doorgevoerd die elk leer- en ontwikkelbedrijf in Nederland merkt. In 2023 presenteerde Patijnenburg het veranderplan On the Move. We investeerden daarmee in een toekomstbestendig werkbedrijf dat inwoners met een lange afstand tot de arbeidsmarkt naar werk kan begeleiden. Afgelopen maanden werkten we aan de volgende stap: de Dienstverleningsovereenkomst (DVO) 2025. We namen ambities op ten aanzien van de ontwikkeling van leer- en werktrajecten en we investeren extra in Social Return on Investment (SROI) om meer baankansen voor inwoners met een arbeidshandicap te creëren. We werken stapsgewijs toe naar een opdracht voor 2026 waarin Patijnenburg naar verwachting kan uitgroeien naar een modern en toonaangevend leer- en ontwikkelbedrijf. U wordt daar voor de zomer nader over geïnformeerd.

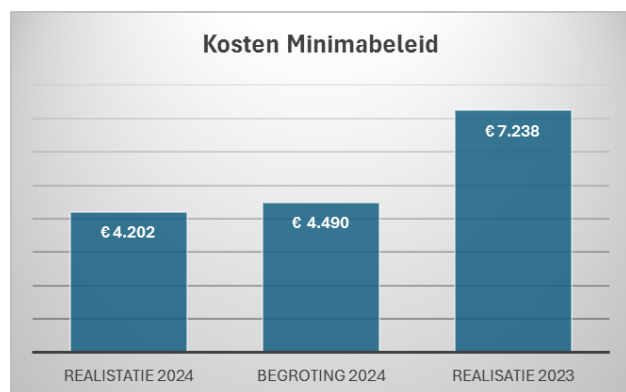
FIGUUR 6: KOSTENVERDELING WERK EN INKOMEN

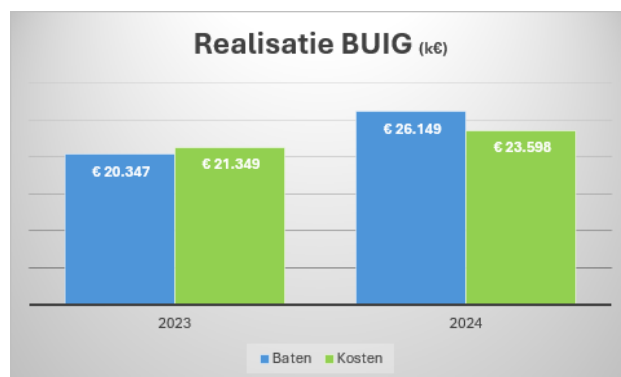
FIGUUR 7: AANTAL CLIËNTEN DAT GEBRUIK MAAKT VAN (BIJZONDERE) BIJSTAND EN LOONKOSTENSUBSIDIE

	2022		2023		2024	
	instroom	uitstroom	instroom	uitstroom	instroom	uitstroom
Algemene bijstand (LO)	187	220	283	185	240	209
IOAW	12	19	7	11	3	5
IOAZ		1	5	3		3

TABEL 4: IN- EN UITSTROOMCIJFERS AFGELOPEN JAREN

FIGUUR 8: KOSTEN MINIMABELEID

FIGUUR 9: KOSTEN BUIG

5. Ombuigingen Sociaal Domein

De toenemende kosten in het sociaal domein vormen een groeiende uitdaging voor gemeenten in Nederland. Sinds de decentralisatie in 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor een breed scala aan taken, zoals jeugdzorg, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo), de Participatiewet en maatschappelijke opvang. Deze verantwoordelijkheden brengen aanzienlijke financiële lasten met zich mee, die de gemeentelijke begrotingen al jaren onder druk zetten. Recente cijfers tonen aan dat de uitgaven in het sociaal domein ook de komende jaren blijven stijgen. In december 2024 informeerden we u over de ombuigingsmaatregelen voor het Sociaal Domein. We nemen maatregelen om de kostenstijging te beteugelen. In de rapportages Sociaal Domein zullen we u informeren over de voortgang. In de onderstaande tabel leest u meer over de verschillende projecten.

Normaliseren

Met deze maatregelen lopen we voor uit op de besluitvorming over het Strategisch Beleidskader. Daarin nemen we op dat we komende jaren gaan normaliseren. We starten een beweging om de vraag naar intensieve zorg te verminderen en de samenwerking met de sterke sociale basis in onze gemeente te versterken. We willen passende antwoorden op zorgvragen formuleren door mensen aan te moedigen gebruik te maken van informele netwerken en algemene voorzieningen. Hierdoor wordt professionele en specialistische zorg alleen ingezet wanneer dat echt nodig is. Met deze aanpak zorgen we ervoor dat iedereen de benodigde ondersteuning krijgt in hun eigen omgeving, zonder direct een beroep te doen op intensieve en dure zorg.

Het Strategisch Beleidskader wordt in juni ter besluitvorming aan u voorgelegd.

Ombuigingsmaatregel	Stand van zaken
1. <u>Voorliggende voorzieningen</u> : een screening van het bijstandsbestand met het doel om inwoners te laten uitstromen naar een voorliggende (voor hen positieve) voorziening.	Gesprekken zijn gevoerd met de organisatie die de screening zou uitvoeren. We verwachten de screening nog dit jaar uit te voeren.
2. <u>Proeftuin Toegang met een Brede Blik</u> : een samenwerking van toegangsorganisaties met als doel om een beter evenwicht in ondersteuning aan te brengen tussen geïndiceerde zorg en ondersteuning en informele welzijnssteuning.	Er zijn goede gesprekken gevoerd met Vitis Welzijn, SKT en onze toegangsorganisaties. We verwachten u op korte termijn te informeren over de wijze waarop de pilot wordt vormgegeven.
3. <u>Investeren in handhaven</u> : extra investeren in handhaven om misbruik te voorkomen.	Een extra handhaver is aangesteld.
4. <u>Scootmobielpool (pilot)</u> : het uitbreiden van het aantal voorliggende voorzieningen waar inwoners zonder aanvraag gebruik van kunnen maken.	Een projectleider wordt aangezocht om deze pilot uit te voeren.
5. <u>Wasservice (pilot)</u> : collectieve voorziening voor ondersteuning bij de was in plaats van een maatwerkproduct in de Wmo voor nieuwe cliënten.	Een projectleider wordt aangezocht om deze pilot uit te voeren.
6. <u>Investeren in collectieve woningaanpassingen</u> : subsidieregeling om samen met corporaties te investeren in het toegankelijk maken van wooncomplexen (i.p.v. individuele woonvoorzieningen aan te bieden)	Voorstel ligt voor de zomer voor bij de raad.